ROK V

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 10

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MAJA 1930 R.

NOWY CENNIK SPIRYTUSOWY

Od dn. 7 maja 1930 obowiązuje nowy cennik spirytusu, ogłoszony w Dzienniku Ustaw Nr. 34 z dn. 7 maja r. b. Zestawienie porównawcze cen spirytusu przeznaczonego na cele, związane z przemysłem chemicznym, przedstawia się jak następuje:

	1926	1927	1928/29	1930
	w złotych za 1 hl. 100° spirytusu			
Na cele lecznicze, domowe i naukowe oraz do wyrobu cukierków i t. p. przedmiotów spożywczych	950	1.305	1.305	1.500
Dla aptek, szpitali, do wyrobu środków galenowych, specyfików farmaceutycznych oraz do wyrobu alkoholu absolutn.	836	990	990	1.040
Do wyrobu perfum, wody kolońskiej i wszelkiego rodzaju kosmetyków oraz do wyrobu mydeł glicerynowych	400	500	500	500
Do wyrobu środków leczniczych syntetycznych	110	150	150	150
Do wyrobu preparatów organoterapeutycznych	—	—	—	150
Surówka lub drugie gatunki rektyfikatu do wyrobu octu	65	125	115	125
Do wyrobu jedwabiu sztucznego	—	—	—	80
Na inne cele przemysłowe:				
surówka lub pośrednie gatunki rektyfikatu	110	150	120	120
spirytus oczyszczony	110	150	135	135

Ceny powyższe rozumieją się za spirytus oczyszczony, jeśli inaczej nie jest zaznaczone w samym cenniku.

Obowiązujące od dnia 7 maja zestawienie cen na spirytus charakteryzuje się przedewszystkiem przejrzyściej ułożoną nomenklaturą, mianowicie wyraźnem wskazaniem, do jakiej kategorji należy zaliczyć spirytus przeznaczony do wyrobu specyfików farmaceutycznych. Brak sprecyzowanego określenia w powyższym zakresie w dotychczasowych cennikach powodował szereg nieporozumień i dowolności w komentowaniu obowiązujących dotąd przepisów. Wprawdzie cena spirytusu, przeznaczonego do fabrykacji specyfików, została nieznacznie podwyższona — co nie jest zgodne z istotnemi potrzebami przemysłu chemiczno-farmaceutycznego i wielokrotnemi naszemi wnioskami: spirytus do wyrobu specyfików farmaceutycznych powinien być sprzedawany po cenach niskich. Jednak dokładne sprecyzowanie kategorji spirytusu, używanego do wytwarzania specyfików, jest dodatnim posunięciem w kierunku przejrzystości nomenklatury.

Obecny cennik spirytusowy wprowadza też nową, nie istniejącą w dotychczasowych cennikach, kategorję spirytusu — do wyrobu preparatów organo-terapeutycznych i oznacza cenę tego spirytusu w takiej samej wysokości, jak do wyrobu leczniczych środków syntetycznych, t. j. zł. 150 za hl. 100°-wego spirytusu. Jest to posunięcie o tyle doniosłe, że w poprzednich latach brak podobnej kategorji spirytusu powodował całkowitą dowolność w oznaczaniu cen spirytusu do wyrobu preparatów organoterapeutycznych: rozpiętość cen była nawet bardzo znaczna, albowiem stosowano tu ceny bądź na spirytus do wyrobu leczniczych środków syntetycznych (w roku ubiegłym zł. 150), bądź na spirytus do wyrobu preparatów galenowych (w roku ubiegłym zł. 990).

W nowym cenniku widzimy też nieuwzględnianą od kilku lat kategorję spirytusu do wyrobu sztucznego jedwabiu: dotychczas bowiem produkcja sztucznego jedwabiu kolodjonowego korzystała ze spirytusu eksportowego, wywożąc odpowiednie ilości jedwabiu na rynek zagraniczny. Wobec znanego ciężkiego położenia na międzynarodowym rynku sztucznego jedwabiu i wielkich trudności sprzedaży zagranicą zwłaszcza jedwabiu kolodjonowego — produkcja sztucznego włókna metodą Chardonnet'a nie może się już opierać na spirytusie eksportowym. Sytuacja ta znalazła swój wyraz w nowym cenniku spirytusowym, restytuującym spirytus przeznaczony do wyrobu sztucznego jedwabiu. Stwierdzić jednak należy, że wysoki koszt produkcji jedwabiu kolodjonowego i niskie ceny spirytusu na rynku światowym domagają się znacznie niższej w Polsce ceny spirytusu do fabrykacji sztucznego jedwabiu.

Bez zmiany pozostały ceny spirytusu do wyrobu artykułów perfumeryjno-kosmetycznych, do wyrobu leczniczych środków syntetycznych oraz na niewyszczególnione oddzielnie cele przemysłowe. Podwyższono nieznacznie cenę spirytusu do wyrobu octu; jest to posunięcie najzupełniej racjonalne, gdyż dąży w kierunku zrównania warunków produkcji kwasu octowego z octanu wapnia oraz octu ze spirytusu.

Pewnej zwyżce uległy ceny spirytusu do fabrykacji środków galenowych i specyfików farmaceutycznych. Sprawę tę omówiliśmy już wyżej. Związek Przemysłu Chemicznego nie będzie ustawał w zabiegach, aby cena spirytusu do wyrobu specyfików farmaceutycznych została znacznie obniżona i zbliżyła się do ceny spirytusu na te cele, stosowanej zagranicą, zwłaszcza w Niemczech.

Niewyszczególniony w cenniku spirytus absolutny do wyrobu mieszanek napędowych sprzedawany jest po niskich cenach, umożliwiających zbyt mieszanek na rynku w taki sposób, aby nie były one droższe od benzyny. Jest to wyrazem ogólnej tendencji rozpowszechnienia mieszanek do silników spalinowych w samochodach, aeroplanach i t. d.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Ukazała się pierwsza część wydawnictwa, poświęconego Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu. Sądząc z tomu, jaki obecnie wyszedł z pod prasy drukarskiej, wydawnictwo opracowane jest nader poważnie i odpowiada swoją objętością, rozmachem i ujęciem treści temu wielkiemu wysiłkowi narodowemu, jakim była Powszechna Wystawa w roku ubiegłym. Na treść tomu pierwszego składa się monografja historyczna, opracowana przez naczelnego dyrektora Wystawy, Dr. Stanisława Wachowiaka, dokładny zarys organizacji wewnętrznej i zewnętrznej Wystawy oraz sprawozdanie finansowe. Ostatnie nie jest jeszcze całkowicie wykończone, gdyż wiele sum posiada jeszcze charakter sporny, rozrachunki z poszczególnemi instytucjami i osobami nie są jeszcze zlikwidowane i dlatego zamknięcie bilansowe ogłoszone będzie dopiero w ostatnim, piątym tomie wydawnictwa

Całość wydana jest w pięknej formie graficznej, ozdobiona szeregiem rysunków, wykresów, planów i barwnych reprodukcyj.

Obok pamiątkowego charakteru wydawnictwa, które powinno się znaleźć w rękach każdego uczestnika P. W. K., posiada ono charakter dokumentalny i wielkie znaczenie praktyczne. Organizatorowie przyszłych wystaw, zwłaszcza zapowiedzianej na r. 1943 wielkiej powszechnej wystawy w Warszawie, znajdą prawdziwą kopalnię cennych wiadomości, opartych na doświadczeniu, a dotyczących najdrobniejszych nawet szczegółów organizacji wystaw.

Z niecierpliwością oczekujemy ukazania się dalszych tomów ciekawego i pożytecznego dzieła.

Należy jednak — obok tych wszystkich zalet, jakiemi charakteryzuje się wydawnictwo — podkreślić również pewną cechę ujemną. Nasuwają się oto poważne wątpliwości, czy jest dostatecznie celowe poświęcanie aż pięciu tomów opisowi prac, związanych z organizacją, trwaniem i likwidacją Wystawy. Zdawałoby się, że w ramach jednego tomu możnaby zamknąć wszystkie najistotniejsze wiadomości, dotyczące Powszechnej Wystawy Krajowej. Oczywiście, należałoby wówczas skondensować podawane wiadomości w zwięźlejszej formie, uniknąć zbędnego balastu takich zestawień liczbowych, jak np. spisy różnorakich kategoryj sprzedanych biletów, zastosować inną formę graficzną wydawnictwa.

SPRAWOZDANIE BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Ukazało się sprawozdanie Banku Gospodarstwa Krajowego za r. 1929, zamykające się sumą bilansową 1.830.839.311,48 zł. Czysty zysk za r. 1929 wyniósł 12.723.895,47 zł.

Udział Banku w przedsiębiorstwach koncernowych nie uległ w roku sprawozdawczym większej zmianie. Ilość bowiem przedsiębiorstw, w których kapitale zakładowym uczestniczył Bank, powiększyły się w roku 1929 jedynie przez przejęcie akcyj Tow. Przetworów Drzewnych „Jarot" na sumę 1.000.000 zł.

Do koncernu B. G. K. należały w dalszym ciągu przedewszystkiem przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego: S. A. Eksploatacji Soli Potasowych „Tesp", Przemysł Chemiczny w Polsce, „Azot", Zakłady Chemiczne „Grodzisk" i Tow. Przetworów Drzewnych „Jarot" oraz przedsiębiorstwa przemysłu metalowego: Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych, Zakłady Mechaniczne „Ursus", Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki, Fabryka Obrabiarek „Pionier" i Stocznia Gdańska.

Pozatem posiada Bank poważniejszy udział w kapitale zakładowym instytucji emisyjnej wolnego m. Gdańska (Bank von Danzig) oraz uczestniczy w kapitale Brytyjsko-Polskiego Banku Handlowego (British and Polish Trade Bank) i Banku Śląskiego (Banque de Silésie).

Z innych przedsiębiorstw na wzmiankę zasługują: Gdański Monopol Tytuniowy, Polskie Tow. Akumulatorowe i Fabryka Smigieł W. Szomański.

Położenie tych przedsiębiorstw w r. 1929 jest scharakteryzowane przez Bank w następujący sposób:

„W grupie przedsiębiorstw przemysłu chemicznego kryzys rolnictwa odbił się niekorzystnie na produkcji i zbycie nawozów sztucznych zasadniczo w drugiej połowie ub. r. W pierwszem bowiem półroczu pracował przemysł nawozów sztucznych wśród korzystnych warunków przy silnym popycie ze strony rolnictwa. Podobnie i przemysł suchej destylacji drzewa liściastego był w stosunkowo dobrem położeniu i dopiero w ostatnich tygodniach roku sprawozdawczego natknął się na gorsze warunki zbytu. Natomiast na rozwoju przemysłu barwników trwale ciążyła trudna sytuacja przemysłu włókienniczego.

Co się tyczy grupy przemysłu metalurgicznego — to ograniczenia programów inwestycyjnych przez odbiorców uniemożliwiło przedsiębiorstwom Banku wykorzystanie pełnej zdolności produkcyjnej, czego refleksem była konieczność większego produkowania na skład.

Trudności, jakie przedsiębiorstwa koncernowe napotykały na rynku zbytu w r. ub., zrodziły z ich strony większe zapotrzebowanie na kredyt, które Bank w słusznych rozmiarach zaspakajał. Pozatem instytucja kładła stale nacisk na silną redukcję kosztów administracyjnych i na usprawnienie procesu produkcji, w których to kierunkach osiągnięto dodatnie wyniki."

KRONIKA

W biurze Związku Przemysłu Chemicznego są do przejrzenia opracowane przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie materjały do projektu ustawy kartelowej.

Do Związku naszego zgłosił się polecany nam przez kilka poważnych przedsiębiorstw polskich przedstawiciel firmy Jakób Kraus (Zagreb. Trg. „N." Br. 4), która chętnie przyjęłaby reprezentacje polskich firm chemicznych na Jugosławję. Zainteresowane przedsiębiorstwa zechcą się porozumieć wprost ze wskazaną firmą.

W biurze naszego Związku jest do przejrzenia broszura, zawierająca warunki uczestnictwa w tegorocznej międzynarodowej Wystawie Amerykańskiego Importu, która odbędzie się w sierpniu r. b. w Nowym Yorku.

Bliższych informacyj udziela generalny przedstawiciel na Polskę, p. H. D. Smith, Warszawa, Al. Szucha 8, tel. 324-88.

Podczas drugiej wszechświatowej Konferencji Energetycznej w Berlinie jaka ma się odbyć w dn. 16 25 czerwca r. b. Polskie Zakłady Elektryczne Brown-Boveri urządzają, w porozumieniu z macierzystą firmą w Baden, szereg prelekcyj i pokazów w zakresie ostatnich wynalazków elektrycznych i mechanicznych. Bliższych wiadomości udziela Zarząd firmy polskiej Brown-Boveri w Warszawie, ul. Bielańska 6.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

* W Dz. Ust. Nr. 33 z dn. 6 maja r. b. ukazało się pod poz. 276 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 14 marca 1930 o postępowaniu celnem.

Rozporządzenie to unifikuje wszystkie dotychczasowe przepisy wykonawcze o postępowaniu celnem i stwarza jednolite podstawy działalności władz celnych. Rozporządzenie powyższe polecamy specjalnej uwadze przedsięz władzami celnemi, gdyż zawiera ono długi szereg ważnych i istotnych przepisów.

* W Dz. Ust. Nr. 34 z dn. 7 maja r. b. ukazało się pod poz. 278 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 14 marca 1930 o zwrocie ceł przy wywozie ceraty.

Rozporządzenie to nowelizuje dotychczasowe przepisy w powyższym zakresie w tem znaczeniu, że przewiduje możność zwrotu cła przy wywozie ceraty na tkaninie jutowej — w wysokości zł. 50 od 100 kg. takiej ceraty.

* W Dz. Ust. Nr. 34 z dn. 7 maja r. b. ukazało się pod poz. 279 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 14 marca 1930 o zwrocie ceł przy wywozie bieli cynkowej.

Rozporządzenie to wprowadza — obok dotychczasowych zwrotów — zwrot ceł przy wywozie litoponu z wysokości zł. 3 od 100 kg. litoponu.

* W Dz. Ust. Nr. 35 z dn. 10 maja r. b. ukazało się pod poz. 291 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 20 marca 1930 o ulgach celnych.

Rozporządzenie to wprowadza następujące ulgi celne:

nadmanganian potasowy do wyrobu cynku elektrolitycznego opłaca za pozwoleniem Min. Skarbu 20% cła autonomicznego — według poz. 112 p. 25 b. taryfy celnej; aldehyd benzoesowy do wyrobu barwników syntetycznych opłaca za pozwoleniem Min. Skarbu 15% cła autonomicznego — wg. poz. 119 p. 4 taryfy celnej; przybory i wyroby z metali szlachetnych — za pozwoleniem Min. Skarbu bez cła.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 13 maja r. b. i obowiązuje do dn. 30 czerwca 1930.

Nasuwają się poważne wątpliwości, dlaczego ulgi te obowiązywać mają tylko w przeciągu 1½ miesiąca. Aczkolwiek bowiem należy się spodziewać, że będą one prolongowane przed upływem czerwca, jednak nie zdają się istnieć doniosłe przyczyny, w których wyniku nie możnaby publikować rozporządzeń, obowiązujących przez dłuższy okres czasu.

* W Dz. Ust. Nr. 29 z dn. 23 kwietnia r. b. ukazało się pod poz. 258 Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 29 marca 1930 o legalnych jednostkach miar.

Rozporządzenie to wskazuje legalne wtórne jednostki długości powierzchni, objętości, kątów płaskich, masy, oparte na systemie metrycznym.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dn. 31 lipca 1930 r.

ECHA

* P. Inż. Czesław Świerczewski, Naczelny Dyrektor Zakładów Gazowych m. st. Warszawy, wybitny działacz na polu polskiego gazownictwa, obchodził dn. 4 maja r. b. jubileusz 40-letniej działalności zawodowej. Zasłużonemu jubilatowi składamy najlepsze życzenia dalszej owocnej pracy.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	560	zł.
Alkohol metylowy techniczny	230	„
„ „ czysty 99%	330	„
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,80	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	2,—	„
* Azotan amonu	103,60	„
Benzen handlowy 90%	90,50	„
„ czysty	105	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20	„
Chlorek cynku (ług 50%)	55	„
Chlorek wapna bielący	40	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	900	„
„ „pro narcosi"	1.800	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 30%	250	„
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4	„
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
„ techniczna	175	„
Karbid	75—80	„
Karbolineum	45	„
Klej kostny	240	„
Klej skórny	400	„
Krezol	140	„
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	zł.
Kwas mrówkowy 85%	241	„
„ siarkowy 60° Bé	7,74	„
„ solny bez arsenu	14	„
„ octowy techn. 30%	110	„
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25	„
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	17	„
Naftalen surowy prasowany	34,50	„
„ czysty w łuskach	68	„
Octan sodu	160	„
„ ołowiu	260	„
Oleina zwierzęca destylat	295	„
„ „ saponifikat	285	„
Oleum 20%	20,85	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	12	„
Smoła preparowana	19,95	„
Siarczan amonu	43	„
* Siarczek sodu 60/62%	70	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16	„
Stearyna	290	„
Superfosfat 16%	13,76—15,20	„
Toluen czysty	120	„
Żelatyna techn.	450	„

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Aparatura laboratoryjna i przemysłowa:
CENTRALA DOSTAW APARATURY DLA LABORATORJÓW I PRZEMYSŁU, Warszawa, Żoliborz, ul. Łączności, tel. 509-76, 538-42.

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Błękity Millori i paryski:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30,
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO" Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Ług sodowy odpadkowy:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN" Warszawa, Daniłowiczowska 16 tel. Centrala-Spiess.

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ" Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazocyjanki sodowy i potasowy:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne. G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10